

lättläst
TRÄTEKNIK

Arbetskydd och miljö

Stig Andersson

Beställningsadress:
Specialpedagogiska institutet Läromedel
Försäljningsenheten
Nygatan 18–20
903 27 Umeå

Telefon: 020-23 23 00
Fax: 090-13 75 30
E-post: order@sit.se
Internet: www.sit.se

© 2004 Stig Andersson
Produktionsstöd har erhållits från Specialpedagogiska institutet.

Projektledare: Stig Andersson
Manus: Stig Andersson
Illustratör: Ritrum, Eva Jonsson
Layout: JUSTNU, Sara Johansson

Tryck: JUSTNU, Västerås, 2005
Kopieringsförbud! Detta verk är skyddat av upphovsrättslagen! Kopiering, utöver lärares rätt att kopiera för undervisningsbruk enligt BONUS-Presskopias avtal, är förbjuden. Sådant avtal tecknas mellan upphovsrättsorganisationer och huvudman för utbildningsanordnare t.ex. kommuner/universitet. För information om avtalet hänvisas till utbildningsanordnarens huvudman eller BONUS-Presskopia. Den som bryter mot lagen om upphovsrätt kan åtalas av allmän åklagare och dömas till böter eller fängelse i upptill två år samt bli skyldig att erlagga ersättning till upphovsman/rättsinnehavare.

Innehåll

Arbetsskydd	4
Kläder	5
Skyddsskor	5
Hörselskydd	5
Ögonskydd	6
Arbetsskydd vid maskinarbete	6
Skyltar	6
Gröna skyltar	7
Gula skyltar	8
Röda Skyltar	9
Blå Skyltar	10
Vår miljö	11
Arbetsuppgifter	13
Ordlista	18

Arbetskydd

Det har inte alltid varit självklart att ha en skyddad arbetsplats.
På arbetsplatserna förr i tiden
var det viktigast att arbetet blev gjort fort och bra.
Det var många arbetare som skadade sig.
Ibland dog de av skador de fått i arbetet.

Idag finns en lag om hur arbetsmiljön ska vara.
Den lagen heter Arbetsmiljölagen.
Där står hur det ska vara för att en arbetsplats ska vara säker.
Det står om hur mycket buller det får vara,
att det ska finnas ventilation,
att det ska finnas bra ljus
och att det ska finnas toaletter och duschar.
Det här var bara några exempel
på allt som är bestämt i arbetsmiljölagen.

Skylt för
skyddsombud.

På alla arbetsplatser ska det också finnas ett skyddsombud.
Skyddsombudet ser till att bestämmelserna om arbetskydd följs.
Om du mår dåligt på något sätt på din arbetsplats
kan du prata med ditt skyddsombud om det.
Skyddsombudet talar sedan med din arbetsgivare
eller med närmaste chef för att förbättra din arbetsplats.

Skylt för
huvudskyddsombud.

På stora arbetsplatser med många anställda
finns det flera skyddsombud.
De har en chef som kallas huvudskyddsombud.
Huvudskyddsombudet hjälper skyddsombuden
med att visa arbetsgivaren hur arbetsmiljön måste förbättras.

Bestämmelserna om hur det ska vara på våra arbetsplatser
är ett viktigt skydd för alla anställda.
Sedan måste du själv vara noga med att skydda dig i din arbetsmiljö.
Du måste tänka på hur du klär dig
och vilken utrustning du ska skydda dig med.

Här är några viktiga saker att tänka på innan du börjar arbeta med snickerimaskiner:

- **Kläder**

Använd helst arbetskläder som är gjorda för verkstadsarbete. Det finns heltäckande overaller, hängselbyxor eller vanliga byxor med livrem. Vilket du väljer beror på vad du trivs med.

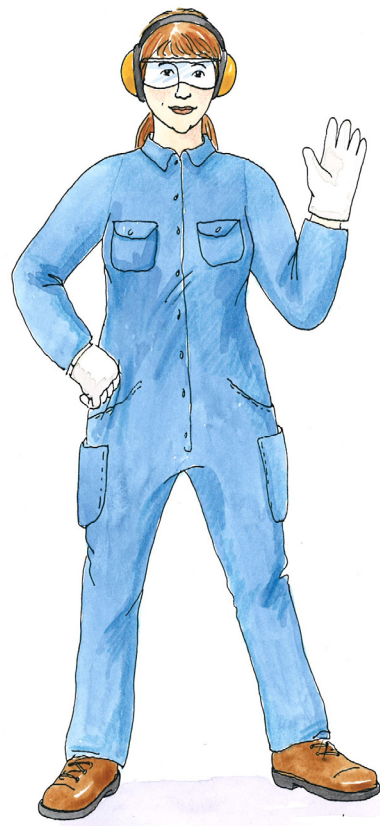
Det viktiga är att du *inte* har kläder med vida ärmar eller skjortor som hänger utanför byxorna. Sådana kläder kan fastna i de snurrande delarna av maskinerna.

- **Skyddsskor**

Du ska ha bra arbetsskor på dig när du arbetar. Arbetsskorna ska ha en stålhätta fram som skyddar om du skulle tappa något tungt på foten. Arbetsskorna ska också ha en halkfri sula. Det finns ju alltid sågspån på golvet i ett snickeri och det gör att det blir halt.

- **Hörselskydd**

Du ska alltid ha hörselskydd på dig när du arbetar vid en snickerimaskin. Gör det till en vana att ta på dig hörselskydd innan du börjar arbeta med en maskin. Alla snickerimaskiner har höga varvtal. När man arbetar med dem blir det ett väldigt högt ljud som förstör hörseln. Skadar du din hörsel får du leva med det under resten av ditt liv.

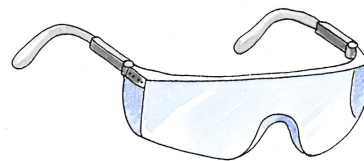
Flicka med skyddsutrustning.

Hörselskydd

• Ögonskydd

Använd ögonskydd när du arbetar vid snickerimaskiner. Risken är stor att stickor, spån och flisor från träet far iväg och träffar dina ögon. Det finns olika sorters ögonskydd. Använd den typ som passar dig.

Ögonskydd

Arbetsskydd vid maskinarbete

De här sakerna ska du tänka på när du står vid snickerimaskinen och ska börja arbeta.

- Tänk över hur du ska lägga det material som du ska arbeta med. Arbetsmaterialet ska ligga så att du kan arbeta utan fara.
- Använd alltid spånsug. Gör rent på och runt maskinen före och efter ett arbete.
- Använd alltid en påskjutare. Du får aldrig arbeta med händerna nära den snurrande delen på snickerimaskinen. Använd en påskjutare eller sätt fast arbetsstycket ordentligt.
- Lämna aldrig maskinen igång. Det kan komma någon som inte ser att maskinen är igång och skada sig. Stäng maskinen om du måste gå för att hämta något.

Skyltar

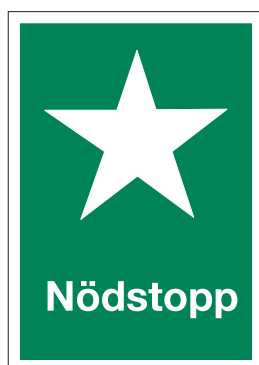
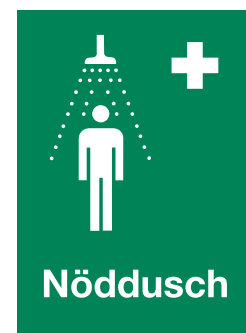
Det finns många skyltar. De har olika färger och symboler. Varje färg och symbol betyder något viktigt. På platsen där en skylt finns är det något som du behöver veta. Det kan vara en skylt som visar en nödutgång eller var brandsläckaren finns.

Gröna skyltar

Gröna skyltar visar var nödutrustning finns
eller var nödutgången är.

Titta på skyltarna här nedan.

Fundera över vad som kan ha hänt
när man behöver använda det som skyltarna visar.

Gula skyltar

Gula skyltar varnar för något.

Här nedan ser du några av de vanligaste.

Har du sett någon av dessa skyltar tidigare?

På vilken plats var det i så fall?

Röda skyltar

Röda skyltar talar om att något är förbjudet
eller var det finns utrustning
som behövs om det skulle börja brinna.

Alla knappar för nödstopp är röda för att synas bra.

Titta i den lokal som du arbetar i.

Var sitter knapparna för nödstopp?

Var finns det brandutrustning?

Blå skyltar

Blå skyltar visar att du behöver använda någon typ av skydd. De kan också informera om något annat som är bra att veta, till exempel var toaletten eller soprummet är. Finns det någon blå skylt på din arbetsplats?

Vår miljö

Om jag säger *miljö*,
vad tänker du på då?
Kanske tänker du på naturen?
Vår miljö är den luft som vi andas,
vattnet vi dricker, jorden vi odlar
och naturen med djuren,
fåglarna och fiskarna
och alla andra levande småkryp.

Vår miljö är det viktigaste vi har.
Vi har ett stort ansvar för miljön
och jorden vi lever på.
De människor som ska leva på jorden efter oss
har också rätt till en ren miljö.

Vi lånar bara naturen under den tid som vi lever.
Det som man lånar måste man sköta om
och lämna helt och fint till nästa som ska låna.

Även på arbetet och i skolan
ska man se till att man inte skadar miljön.
Det gör man genom att sortera det som slängs
så att inget som skadar miljön
hamnar bland soporna.

Miljöfarliga saker
lämnar man till kommunens återvinning.
Kommunens återvinning är stationer
som bland annat tar hand om de färgrester
och det farliga avfall som blir när man har målat.

Dimma över sjön.

Betande hjortar.

En vacker ros med regndroppar.

Rostiga spikar och skruvar.

Du får aldrig hälla färgrester
eller förtunning i avloppet.
Om man gör det blir vattnet förstört.
Alla sorters färgrester
ska till kommunens återvinning.

När du använder tryckimpregnerat trä
ska du alltid använda
handskar och skyddsglasögon.
Tryckimpregnerat trä är väldigt giftigt
och du kan få mycket ont
om du får spån eller damm i ett sår
eller i ögonen.

Bitar av tryckimpregnerat trä
som har blivit kvar efter arbetet
ska man alltid ta till kommunens återvinning.
Man får inte elda upp restbitarna
för då kommer farliga ämnen
som finns i impregneringen ut i luften.

Färgrester.

Trappa byggd i impregnerat trä.

Arbetsuppgifter

1. Vad heter den lag som talar om hur arbetsmiljön på arbetsplatserna ska vara?

2. Ge tre exempel på vad arbetsmiljölagen handlar om.

3. Vad ska ett skyddsombud göra?

4. Vad ska du tänka på när du väljer arbetskläder?

5. Varför ska du ha godkända arbetsskor på dig när du arbetar?

6. Varför ska du alltid ha hörselskydd när du arbetar med snickerimaskiner?

7. Varför är det bra att ha ögonskydd när du arbetar med snickerimaskiner?

8. Vilka fyra saker bör du tänka på innan du börjar arbeta med en snickerimaskin?

9. Det finns fyra olika färger på de skyltar som bland annat finns i verkstäder. Vilka är färgerna?

10. Ge exempel på en grön skylt.

11. Ge exempel på en gul skylt.

12. Ge exempel på en röd skylt.

13. Ge exempel på en blå skylt.

14. Vad menas med ordet *miljö*?

15. Ge exempel på något man ska göra
för att skydda vår miljö.

16. Vad ska man göra med färgrester?

17. Vad ska du tänka på
när du arbetar med tryckimpregnerat virke?

Ordlista

Förtunning	Förtunning är ett lösningsmedel som man späder färg med.
Symbol	En symbol är en bild som betyder något särskilt. Till exempel har Världsnaturfonden en bild på en panda som sin symbol. När vi ser den bilden är det meningen att vi ska tänka på Världsnaturfonden.
Tryckimpregnerat trä	Tryckimpregnerat trä är trä som är behandlat mot röta.
Ventilation	Ventilation är det sätt som luften kommer in i och ut ur ett hus.
Återvinning	Återvinning är när man gör något nytt av det som man redan har använt, till exempel tidningspapper eller glas.